

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/wystawy/prl/bezpieka-w-prl/81483,Z-Archiwum-X-Departamentu.html>
2021-10-21, 08:02

Z Archiwum X (Departamentu)

Wystawa poświęcona działalności Departamentu X Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, prezentuje historię powstania i działalności szczególnej pod wieloma względami komórki tego resortu.

Utworzona w październiku 1948 r. (formalnie istniała od lutego 1949 r.) – najpierw jako Grupa Specjalna, od marca 1950 r. funkcjonowała jako Biuro Specjalne, a od grudnia 1951 r. – jako Departament. Jego zadanie polegało na „oczyszczeniu” szeregów PZPR z agentów, prowokatorów oraz członków tzw. odchylenia prawicowo-nacjonalistycznego. Realizując powyższe zadania, funkcjonariusze Departamentu X (Józef Różański, Anatol Fejgin, Józef Światło, Henryk Piasecki, Kazimierz Michalak, Józef Dusza i in.) dopuścili się szczególnych, nawet jak na zwyczaje panujące w MBP, okrucieństw; zarówno w X Pawilonie w więzieniu przy ul. Rakowieckiej, jak i we własnym, pozostającym poza jakimikolwiek strukturami, tajnym więzieniu w Miedzeszynie (tzw. willi „Spacer”). Historia Departamentu X to jednak nie tylko historia katów i ich ofiar. Przez pryzmat spraw, którymi się zajmował, wystawa pokazuje zarówno korzenie zbrodniczej idei, z której wyrósł – procesy moskiewskie lat trzydziestych, następnie pokazowe spektakle na Węgrzech, w Czechosłowacji, Rumunii, Bułgarii – jak również wybrane aspekty dziejów formacji komunistycznej w Polsce. Jej agenturalne powiązania z wywiadem sowieckim (za pośrednictwem Włodzimierza Lechowicza i Alfreda Jaroszewicza), problem demoralizacji i okrucieństw partyzantów GL-AL (sprawa Grzegorza Korczyńskiego), a także kwestię zwalczania podziemia niepodległościowego (historia Bogusława Hrynkiewicza).

autorzy: dr Tomasz Łabuszewski, dr Robert Spątek

informacja techniczna: 36 paneli samonośnych, rozmiar 210x90 cm, prezentacja przeznaczona do wnętrza

W celu wypożyczenia wystawy prosimy o kontakt z Oddziałowym Biurem Edukacji Narodowej w Warszawie.

Opcje strony